

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
(στο πλαίσιο του προγράμματος ΑΡΙΣΤΕΙΑ II)

ΟΜΙΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ
ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

FACULTY OF LAW
SCHOOL OF MEDICINE ARISTOTLE
UNIVERSITY OF THESSALONIKI
[Research Programme ARISTEIA II - EXCELLENCE]

SOCIETY FOR THE STUDY OF MEDICAL LAW
AND BIOETHICS

Συνέδριο με θέμα:

Conference on:

**Ιατρικά Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή:
Προς μια ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική;**

**Medically Assisted Reproduction:
Towards a common European legislation?**

24-25 Απριλίου 2015

24-25 April 2015

Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς
Κατούνη 12 - 14, Θεσσαλονίκη

Piraeus Bank Conference Centre
12 - 14 Katouni St, Thessaloniki

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

PROGRAMME

ПРОГРАММА

Παρασκευή, 24 Απριλίου 2015

9.00 - 9.30 Εγγραφή συνέδρων
9.30 - 10.00 Χαιρετισμοί

Συνεδρία I Πρόσβαση και εφαρμογή της ΙΥΑ

Μέρος Α΄

Όροι πρόσβασης στην ΙΥΑ

Πρόεδρος: **Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου**
Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

10.00 - 11.00 **Henning Rosenau**
Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Augsburg
**“Το ανθρώπινο δικαίωμα στην αναπαραγωγή:
Το παράδειγμα της δωρεάς ωαρίων και η
παρένθετη μητρότητα”**

Θεοφανώ Παπαζήση
Ομ. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
**“Κριτική προσέγγιση στους όρους πρόσβασης
στην ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή”**

Μαρία Μηλαπίδου
ΔΝ, Δικηγόρος, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
**“Η ιατρική αναγκαιότητα ως όρος πρόσβασης
στην υποβοηθούμενη αναπαραγωγή”**

11.00 - 11.30 Συζήτηση
11.30 - 12.00 Διάλειμμα

Μέρος Β΄

Γενικές προϋποθέσεις εφαρμογής μεθόδων ΙΥΑ

Πρόεδρος: **Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη**
Ομ. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

12.00 - 13.20 **Jan Olofsson**
MD PhD, Dipl Spec Obst and Gyn (Swe), Associate
Professor (Hon), Διευθυντής της Κλινικής
Αναπαραγωγικής Ιατρικής του Τμήματος Μαιευτικής και
Γυναικολογίας του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου
Karolinska Σουηδίας
**“Γενικές προϋποθέσεις εφαρμογής Ιατρικά
Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής”**

Νίκος Κουμουτζής
Λέκτορας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας
**“Συναίνεση στην τεχνητή αναπαραγωγή
και εκούσια αναγνώριση της πατρότητας”**

Καλλιόπη Κηπουρίδου

*ΔΝ, Δικηγόρος, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*
**“Ζητήματα ετερόλογης γονιμοποίησης
στο ευρωπαϊκό περιβάλλον”**

Θεοδώρα Χορταρά

*Δικηγόρος LLM, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*
**“Νομοθετικοί περιορισμοί στις προϋποθέσεις
εφαρμογής της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής”**

13.20 - 14.00 Συζήτηση

Συνεδρία II

Νομοθετικό πλαίσιο και ειδικές μορφές ΙΥΑ

Πρόεδρος: Δ. Κλαβανίδου

*Αν. Πρύτανης, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης*

16.30 - 17.30

Klaus Diedrich

*Prof. Dr. Med, Διευθυντής του Πανεπιστημιακού
Νοσοκομείου του Lübeck*

**“Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την αυστηρή
γερμανική νομοθεσία περί υποβοηθούμενης
αναπαραγωγής;”**

Βασίλειος Ταρλατζής

*Καθηγητής Τμήματος Ιατρικής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

**“Προεμφυτευτική διάγνωση γενετικών
νοσημάτων: Ιατρικοί και βιοηθικοί
προβληματισμοί”**

Μαριάννα Βασιλείου

*Υποψήφια Δρ. Ιατρικής ΑΠΘ, Δικηγόρος LLM, Επιστ.
Συνεργ. Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης*

**“Γενετικοί χειρισμοί στην ΙΥΑ
και προεμφυτευτική διάγνωση”**

17.30 - 18.00

Συζήτηση

18.00 - 18.30

Διάλειμμα

18.30 - 19.30

Laurence Brunet

*Ερευνήτρια - Επιστ. Συνεργ. στο Κέντρο Δικαίου,
Επιστημών και Τεχνολογίας του Πανεπιστημίου της
Σορβόνης-Paris I, Λέκτορας στο Ινστιτούτο Νομικών
Σπουδών του Πανεπιστημίου Paris XI*

**“Ομόφυλες οικογένειες: το δίλημμα
στο γαλλικό δίκαιο”**

Χριστίνα Σαχινίδου

*Νομικός, MSc, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*

“Η ΙΥΑ σε ομόφυλα ζευγάρια και μοναχικούς ανθρώπους”

Ρωξάνη Φράγκου

ΔΝ, Επιστ. Συνεργ. Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

“Η νομοθετική ρύθμιση της παρένθετης μητρότητας: Νέα μορφή δουλείας ή πράξη αλτρουισμού;”

19.30 - 20.00 Συζήτηση

Σάββατο, 25 Απριλίου 2015

Συνεδρία III

Ζητήματα σχετιζόμενα με το γεννητικό υλικό κατά την εφαρμογή της ΙΥΑ

Μέρος Α΄

Κρυσσυντήρηση και πλεονάζον γεννητικό υλικό

Πρόεδρος: **Β. Ταρλατζής**

Καθηγητής Τμήματος Ιατρικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

10.00 - 11.20 **Χρυσάνθη Σαρδέλη**

Μαιευτήρας-Γυναικολόγος, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Ιατρικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

“Το ζήτημα του επιτρεπτού αριθμού εμβρύων προς εμφύτευση”

Κατερίνα Φουντεδάκη

Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

“Νομοθετικά και δικαιοπολιτικά ζητήματα σχετικά με τη διάθεση και χρήση του κρυσσυντηρημένου γεννητικού υλικού”

Πολυχρόνης Βούλτσος

Λέκτορας Τμήματος Ιατρικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

“Ηθικά ζητήματα σχετικά με την κρυσσυντήρηση ωθηκικού ιστού”

Αντώνης Τσαλίδης

Δικηγόρος LLM, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

“Νομικά ζητήματα σχετικά με την κρυσσυντήρηση και τη μεταθανάτια γονιμοποίηση στο πλαίσιο της ΙΥΑ”

11.20 - 12.00 Συζήτηση
12.00 - 12.30 Διάλειμμα

Μέρος Β΄

Ασφάλεια διεξαγωγής ΙΥΑ

Πρόεδρος: **Κ. Φουντεδάκη**

Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

12.30 - 13.30 **Guido Pennings**

Καθηγητής Δεοντολογίας και Βιοηθικής στο
Πανεπιστήμιο του Ghent, Διευθυντής του Ινστιτούτου
Βιοηθικής του Ghent (BIG)

**“Ηθικές πτυχές του γενετικού ελέγχου
των δοτών γαμετών”**

Luca Gianaroli

Επιστημονικός Διευθυντής της S.I.S.Me.R., Καθηγητής
Ιατρικής στο Πανεπιστήμιο του Teramo και Ομ.
Καθηγητής στη Σχολή των Βιοεπιστημών του
Πανεπιστημίου του Kent

**“Πρότυπα και κανονισμοί ασφάλειας
και ποιότητας της κρυοσυντήρησης γαμετών
και εμβρύων”**

Χάρης Καζλαρής

Βιοχημικός, Κλινικός Εμβρυολόγος

**“Σχέσεις κόστους-οφέλους της ΙΥΑ
και δημόσια υγεία σήμερα”**

13.30 - 14.00 Συζήτηση

Συνεδρία IV

Ζητήματα Ιδιωτικού Διεθνούς και Ποινικού Δικαίου στην ΙΥΑ

Πρόεδρος: **Ν. Κουμουτζής**

Λέκτορας Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Λευκωσίας

17.00 -18.00 **Dagmar Coester-Waltjen**

Ομ. Καθηγήτρια Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του
Göttingen

**“Προβλήματα των διακρατικών ρυθμίσεων
της παρένθετης μητρότητας”**

Maria Paola Costantini

Δικηγόρος

**“Δυσκολίες στην εναρμόνιση και ο ευρωπαϊκός
νομικός χώρος στην ΙΥΑ”**

Ελισάβετ Συμεωνίδου-Καστανίδου

Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

“Το ποινικό δίκαιο ως εργαλείο ρύθμισης της ΙΥΑ;”

18.00 - 18.30 Συζήτηση
18.30 - 19.00 Διάλειμμα

Συνεδρία V

ΙΥΑ: Προς μια ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική;

Πρόεδρος: **Λ. Κοσίρης**

Ομ. Καθηγητής Νομικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης, Αναπληρωτής Πρόεδρος της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς
Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής

19.00 - 20.00 **Emily Jackson**

Επικεφαλής του Τμήματος Νομικής του London School of
Economics (LSE)

**“Η “do it yourself” υποβοηθούμενη σύλληψη
και το μέλλον της ρύθμισής της”**

Eva Ryrstedt

Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Lund Σουηδίας

**“Τα ελαττώματα στην υποβοηθούμενη
αναπαραγωγή στη Σουηδία οδηγούν σε νέες
εξελίξεις”**

Νίκος Δημόπουλος

Δικηγόρος LL.M, Επιστ. Συνεργ. Νομικής Σχολής
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

**“Η προοπτική της σύστασης μιας ευρωπαϊκής
ρυθμιστικής Αρχής”**

20.00 - 20.30 Συζήτηση

20.30 Λήξη συνεδρίου: Συμπεράσματα

PROGRAMME

Friday April 24, 2015

9.00 - 9.30 Registration of participants
9.30 - 10.00 Welcoming address

Session I

Access to Medically Assisted Reproduction and Application of Assisted Reproductive Technology

Part A

Terms of Access to Medically Assisted Reproduction

Chair: **E. Symeonidou-Kastanidou**

Professor at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

10.00 - 11.00 **Henning Rosenau**

Professor at the Faculty of Law of the University of Augsburg

**“The human right of reproduction:
The examples of egg donation and surrogacy”**

Theophano Papazissi

Professor Emerita at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Critical approach regarding the terms of access to Medically Assisted Reproduction”

Maria Milapidou

DrJur, Attorney at Law, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Medical Inability” as a prerequisite for access to Assisted Reproduction

11.00 - 11.30 Discussion
11.30 - 12.00 Break

Part B

General Requirements for the Application of Medically Assisted Reproduction

Chair: **E. Kounougeri-Manoledaki**

Professor Emerita at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

12.00 - 13.20 **Jan Olofsson**

MD PhD, Dipl Spec Obst and Gyn (Swe), Associate Professor (Hon), Clinical Director and Head, Reproductive Medicine, Dept of Obstetrics and Gynaecology Karolinska University Hospital

“Eligibility criteria to perform assisted reproduction”

Nikos Koumoutzis

Lecturer at the Faculty of Law of University of Nicosia

“Consent in assisted reproduction and voluntary recognition of paternity”

Kalliopi Kipouridou

Dr.Jur, Attorney at Law, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Issues of heterologous fertilization in the European context”

Theodora Chortara

Attorney at Law, LLM, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Legislative restrictions of the requirements for the application of Assisted Reproduction”

13.20 - 14.00 Discussion

Session II

Legal Framework and Special Forms of Medically Assisted Reproduction

Chair: **D. Klavanidou**

Deputy Dean, Professor at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

16.30 - 17.30 **Klaus Diedrich**

Prof. Dr. Med, Director of the Hospital University of Lübeck

“How can we improve the strict legal situation of reproductive medicine in Germany?”

Basil Tarlatzis

Professor at the School of Medicine of Aristotle University of Thessaloniki

“Preimplantation diagnosis of genetic diseases: Medical and bioethical concerns”

Marianna Vasileiou

PhD Candidate, AUTH School of Medicine, Attorney at Law, LLM, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Genetic operations in MAR and preimplantation diagnosis”

17.30 - 18.00 Discussion

18.00 -18.30 Break

18.30 - 19.30 **Laurence Brunet**

Research Associate at the Law, Sciences and Technology Center at the Paris I University La Sorbonne, Lecturer at the Institut d'Études Judiciaires of Paris XI University

“Same-sex families: The dilemma in French law”

Christina Sachinidou

Jurist, MSc, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Medically assisted reproduction in same-sex couples and single people”

Roxani Fragkou

Dr.Jur, Scientific advisor at Greek National Commission for Human Rights (GNCHR), Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Legal regulation of surrogacy: New form of slavery or act of altruism?”

19.30 - 20.00 Discussion

Saturday, April 25, 2015

Session III

Issues Related to the Gametes in Medically Assisted Reproduction

Part A

Cryopreservation and Left Over Gametes

Chair: **B. Tarlatzis**

Professor at the School of Medicine of Aristotle University of Thessaloniki

10.00 - 11.20 **Chrysanthi Sardeli**

Obstetrician-Gynaecologist, Assistant Professor at the School of Medicine of Aristotle University of Thessaloniki

“The permissible number of embryos to be implanted”

Katerina Foundedaki

Professor at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Legislative and policy issues concerning the donation and use of cryopreserved gametes”

Polychronis Voultsos

Lecturer at the School of Medicine of Aristotle University of Thessaloniki

“Ethical issues related to ovarian tissue cryopreservation”

Antonis Tsalidis

Attorney at Law, LL.M, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“Legal issues regarding cryopreservation and post mortem fertilization in MAR”

11.20 - 12.00 Discussion

12.00 - 12.30 Break

Part B

Security of the Transaction of Medically Assisted Reproduction

Chair: **K. Foundedaki**

Professor at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

- 12.30 - 13.30 **Guido Pennings**
*Professor of Ethics and Bioethics at Ghent University,
Director of the Bioethics Institute Ghent (BIG)*
“Ethical aspects of genetic screening of gamete donors”
- Luca Gianaroli**
Scientific Director of S.I.S.Me.R., Professor at Teramo University and Honorary Professor at the School of Biosciences of the University of Kent
“Safety and quality standards and regulations for gamete and embryo cryopreservation”
- Haris Cazlaris**
Biochemist, Clinical Embryologist
“ART and public health: cost-benefit relationship today”
- 13.30 - 14.00 Discussion

Session IV

Issues of Private International and Criminal Law in Medically Assisted Reproduction

Chair: **N. Koumoutzis**

Lecturer at the Faculty of Law of University of Nicosia

- 17.00 - 18.00 **Dagmar Coester-Waltjen**
Professor Emerita at the Law School of the University of Göttingen
“Problems of transnational surrogacy arrangements”
- Maria Paola Costantini**
Lawyer
“Difficulties in harmonization and European legal space in MAR”
- Elisavet Symeonidou-Kastanidou**
Professor at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki
“Criminal rules for regulating medically assisted reproduction?”
- 18.00 - 18.30 Discussion
- 18.30 - 19.00 Break

Session V

Medically Assisted Reproduction: Towards a Common European Legislation?

Chair: **L. Kotsiris**

Professor Emeritus at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki, Deputy Chairman of the National Authority of Medically Assisted Reproduction

19.00 - 20.00

Emily Jackson

Head of the Law Department at London School of Economics (LSE)

“DIY Assisted Conception and the future of regulation”

Eva Ryrstedt

Professor at the Faculty of Law of Lund, Sweden

“Pitfalls in assisted reproduction in Sweden give way to new development”

Nikos Dimopoulos

Attorney at Law, LLM, Research Associate at the Faculty of Law of Aristotle University of Thessaloniki

“The perspective of establishing a European Regulatory Authority”

20.00 - 20.30

Discussion

20.30

Conclusions

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

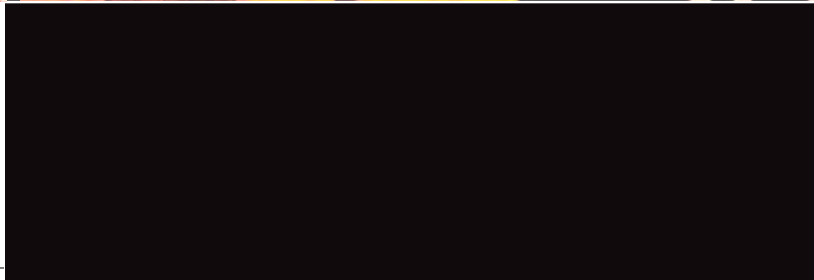
Οι υπεύθυνοι του προγράμματος

Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου
Β. Ταρλατζής

Τα μέλη της επιστημονικής ομάδας

Ε. Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη
Ε. Ρεθυμιωτάκη
Ν. Κουμουτζής
Κ. Χατζηκώστας
Κ. Κηπουρίδου
Μ. Μηλαπίδου
Ρ. Φράγκου
Μ. Βασιλείου
Ν. Δημόπουλος
Χ. Σαχινίδου
Α. Τσαλίδης
Θ. Χορταρά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΧΟΡΗΓΟΣ

ΕΚΛΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ